HOF VAN CASSATIE 30 OKTOBER 2020

VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMST

Gevolgen overeenkomst ten aanzien van derden – Derde-medeplichtigheid aan andermans contractbreuk

Een derde is aansprakelijk wegens derde-medeplichtigheid aan contractbreuk wanneer hij heeft deelgenomen aan de schuldige niet-nakoming door een partij van haar contractuele verbintenissen, terwijl hij het bestaan van deze verbintenissen kende of behoorde te kennen.

De derde-medeplichtigheid onderstelt het bestaan van een aan de derde tegenwerpelijke contractuele verbintenis.

OBLIGATIONS CONVENTIONNELLES

Effet des conventions à l'égard des tiers – Tierce complicité rupture contrat

Un tiers est responsable pour tierce-complicité à un manquement contractuel quand il a coopéré à la violation par une partie de ses obligations contractuelles, alors qu'il connaissait ou aurait dû connaître l'existence de ces obligations.

La tierce-complicité suppose l'existence d'une obligation contractuelle opposable au tiers.

Parking Nova NV / Interparking NV, Beheercentrale NV, L.D.Q. en G.V.R. et al.
Zet.: E. Dirix (sectievoorzitter als voorzitter), K. Moens en S. Mosselmans (raadsheren)
O.M.: E. Herregodts (advocaat-generaal)
Pl.: Mrs. J. Verbist, P. Lefebvre en B. Maes
Zaak: C.20.0176.N

Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 10 februari 2020.

Sectievoorzitter Eric Dirix heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Els HERREGODTS heeft geconcludeerd.

Cassatiemiddel

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

Beslissing van het Hof

Beoordeling

Eerste onderdeel

1. Het onderdeel verwijt de appelrechters de derde-medeplichtigheid van de eigenaars te hebben uitgesloten niettegenstaande dat zij het bestaan aannemen van de overeenkomst waarin een vervreemdingsverbod ten laste van de eigenaars was opgenomen en zonder deze overeenkomst nietig te hebben verklaard.

2. Een derde is aansprakelijk wegens derde-medeplichtigheid aan contractbreuk wanneer hij heeft deelgenomen aan de schuldige niet-nakoming door een partij van haar contractuele verbintenissen, terwijl hij het bestaan van deze verbintenissen kende of behoorde te kennen.

De derde-medeplichtigheid onderstelt het bestaan van een aan de derde tegenwerpelijke contractuele verbintenis.

3. Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat:

– de eigenaars van de parkeerplaatsen van "*Parking Station Zoo*" hun exploitatierechten daarvan hebben overgedragen aan de eiseres;

– de eiseres een uitbatingsovereenkomst heeft gesloten met de tweede verweerster waarin zij de uitbating van de parking heeft toevertrouwd aan de tweede verweerster;

– artikel 1.7 van voormelde overeenkomst bepaalt dat "*[de tweede verweerster], eigenaar van de beheerder en verwante vennootschappen, zowel afhankelijke als overkoepelende, […] [zich] onthouden […] tijdens de duur van de exploitatieve parkeerplaatsen aan te kopen – hetzij rechtstreeks hetzij onrechtstreeks – tenzij dit gebeurt met instemming van de raad van bestuur van [de eiseres]*".

4. Het bestreden arrest oordeelt zonder dienaangaande te worden bekritiseerd dat:

– krachtens artikel 1165 Burgerlijk Wetboek overeenkomsten alleen gevolgen kunnen teweegbrengen tussen de contracterende partijen; zij aan derden geen nadeel kunnen toekennen en hen slechts tot voordeel kunnen strekken in het geval voorzien bij artikel 1121 Burgerlijk Wetboek;

– het hier duidelijk is dat voormelde uitbatingsovereenkomst nadeel toebrengt aan de derde tot en met zestiende verweerders;

– zij hun eigendomsrecht aangetast zien door voormeld artikel 1.7 van de overeenkomst;

– zij het risico lopen geen marktconforme prijs te krijgen voor hun garage, vermits zij hun parkeergarages niet kunnen aanbieden aan alle marktspelers en mogelijk de hoogstbiedende aan hun neus zien voorbijgaan;

– de prerogatieven van het eigendomsrecht, waaronder het recht op beschikking, niet buiten de wil van de eigenaars kunnen worden beperkt door een overeenkomst tussen derde partijen, temeer wanneer één van die partijen zelf verbonden is door een exploitatieovereenkomst met die eigenaars waarin hen geen verbod wordt opgelegd om hun parkeerplaats aan welbepaalde partijen te verkopen.

5. Met deze niet-bekritiseerde redenen geeft het bestreden arrest te kennen dat de verbintenis vervat in voormeld artikel 1.7 van de overeenkomst aan de derde tot en met zestiende verweerders niet tegenwerpelijk is.

6. Op grond hiervan vermocht het bestreden arrest naar recht te beslissen dat er van derde-medeplichtigheid aan contractbreuk in hoofde van de derde tot en met zestiende verweerders geen sprake is, zonder dat het daartoe voormelde uitbatingsovereenkomst diende te vernietigen.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel

7. Zoals blijkt uit het antwoord op het eerste onderdeel, oordeelt het bestreden arrest niet dat voormeld artikel 1.7 van de overeenkomst nietig is, maar wel dat die clausule niet tegenwerpelijk is aan de derde tot en met zestiende verweerders.

Het onderdeel mist feitelijke grondslag.

Dictum

Het Hof,

eenparig beslissend,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseres op 2220,46 euro en op de som van 650 euro rolrecht verschuldigd aan de Belgische Staat.

Noot

Derde-medeplichtigheid aan andermans contractbreuk: gebrek aan kennis als excuus?

Siel DEMEYERE[1]

FEITEN

In enkele recente arresten heeft het Hof van Cassatie zijn relatief vaststaande rechtspraak over derde-medeplichtigheid verder ontwikkeld. In het eerste arrest van 4 juni 2020 bevestigt het Hof een uitspraak van het hof van beroep van Gent waarbij de vriendin van een herberguitbater en Reflexion, een spelautomatenbedrijf, derde-medeplichtig waren aan de contractbreuk van de herberguitbater. Die herberguitbater had namelijk al gecontracteerd met een spelautomatenbedrijf (Naco) en in dat contract was een exclusiviteitsverplichting opgenomen. De herberguitbater baatte de herberg samen met zijn vriendin uit, maar hij had de exclusiviteitsverplichting niet aan haar opgelegd. Die vriendin (en dus niet de herberguitbater zelf) had gecontracteerd met Reflexion, in strijd met de exclusiviteitsverplichting in het contract tussen Naco en de herberguitbater.

Volgens het tweede arrest van 30 oktober 2020 waren de eigenaars van enkele garages niet derde-medeplichtig aan een inbreuk op een aankoopverbod. De eigenaars hadden hun exploitatierechten op de parkings overgedragen aan Parking Nova, die op haar beurt een uitbatingsovereenkomst (met aankoopverbod) met Beheercentrale had gesloten. Beheercentrale (of een verbonden vennootschap) kocht – in strijd met dat aankoopverbod – verschillende parkings aan van de eigenaars.

VOORWAARDEN DERDE-MEDEPLICHTIGHEID

Het Hof herneemt in beide arresten zijn vaste omschrijving van derde-medeplichtigheid: "*Een derde is aansprakelijk wegens derde-medeplichtigheid aan andermans contractbreuk wanneer hij heeft deelgenomen aan de schuldige niet-nakoming door een partij van haar contractuele verbintenissen terwijl hij het bestaan van deze verbintenissen kende of behoorde te kennen.*"[2] Uit die gebalde omschrijving van derde-medeplichtigheid vloeien vier cumulatieve voorwaar-

1. Advocaat Eubelius en vrijwillig wetenschappelijk medewerker Instituut voor Goederenrecht (KU Leuven).
2. Zie ook Cass. 22 april 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, 1022, Concl. PG E. KRINGS, *RCJB* 1984, 359, noot Y. MERCHIERS, *RW* 1983-84, 427, noot E. DIRIX; Cass. 19 december 2019, C.19.0167.N.